

Standpunt van de tabakswinkeliers en de tabaksgroothandel verenigd in de NSO resp. TZN over de accijnsverhoging in 2020 op sigaretten en rooktabak (april 2019).

In het Nationaal Preventieakkoord wordt het voornemen uitgesproken om de accijns op sigaretten en rooktabak te verhogen: *“Het kabinet zal in dit kader in 2020 een eerste stap zetten en de accijns op een pakje sigaretten met 20 stuks zodanig verhogen dat de prijs van dat pakje met 1 euro stijgt. Om de substitutie te beperken zal ook voor andere tabaksproducten een in absolute zin gelijke accijnsverhoging plaatsvinden”*.¹

Echter, in de brief van staatssecretaris Snel van 4 februari 2019² stijgt de accijns en BTW voor sigaretten zelfs met meer dan 1 euro, namelijk met € 1,14 per pakje (20 stuks) en voor kerftabak met €2,85 per pakje (50 gram). Wij willen benadrukken dat de groothandel en de detailhandel op geen enkele manier invloed hebben op de consumentenprijs voor tabaksproducten. Het is op basis van het verleden echter aannemelijk dat, naast de accijns en BTW, er ook een stijging zal plaatsvinden van de fabrieksprijs, waardoor de consumentenprijs dus nog verder zou stijgen. In elk geval zal dit ongekende prijsverhogingen tot gevolg hebben, die voor de detailhandel drastische effecten zullen hebben: voornamelijk door enorme wegleffecten naar Duitsland en België. De ervaringen als gevolg van de accijnsverhogingen in 2013 spreken wat dat betreft boekdelen, terwijl de verhogingen destijds (ook relatief) veel beperkter waren dan wat er nu wordt voorgesteld.

De gevolgen van de accijnsverhogingen in 2013

In 2013 werden de minimum accijnstarieven enorm verhoogd:

Evolutie Minimum accijns per 1000 stuks/per kilogram*

	2010 Apr	2011 Mar	2012 Apr	2013 Jan	2014 Apr	2015 Jan	2016 Apr	2017 Jan	2018 Apr	2019 Jan	2020 Apr
Sigaretten	€144.00	€156.00	€157.28	€176.11	€176.75	€181.53	€181.58	€181.59	€188.99	€191.28	€238.31
Verhoging (€)		€12.00	€1.28	€18.83	€0.64	€4.78	€0.05	€0.01	€7.41	€2.29	€47.03
Verhoging (%)		8.3%	0.8%	12.0%	0.4%	2.7%	0.0%	0.0%	4.1%	1.2%	24.6%
Rooktabak	€59.44	€65.54	€66.50	€81.76	€83.07	€85.74	€99.25	€99.25	€106.65	€108.94	€155.97
Verhoging (€)		€6.10	€0.96	€15.26	€1.31	€2.67	€13.51	€0.00	€7.40	€2.29	€47.03
Verhoging (%)		10.3%	1.5%	22.9%	1.6%	3.2%	15.8%	0.0%	7.5%	2.1%	43.2%

*Jaarlijkse aanpassingen (april) van de minimumaccijns door herberekening van de WAP, zijn gecumuleerd voor 2013 en 2015

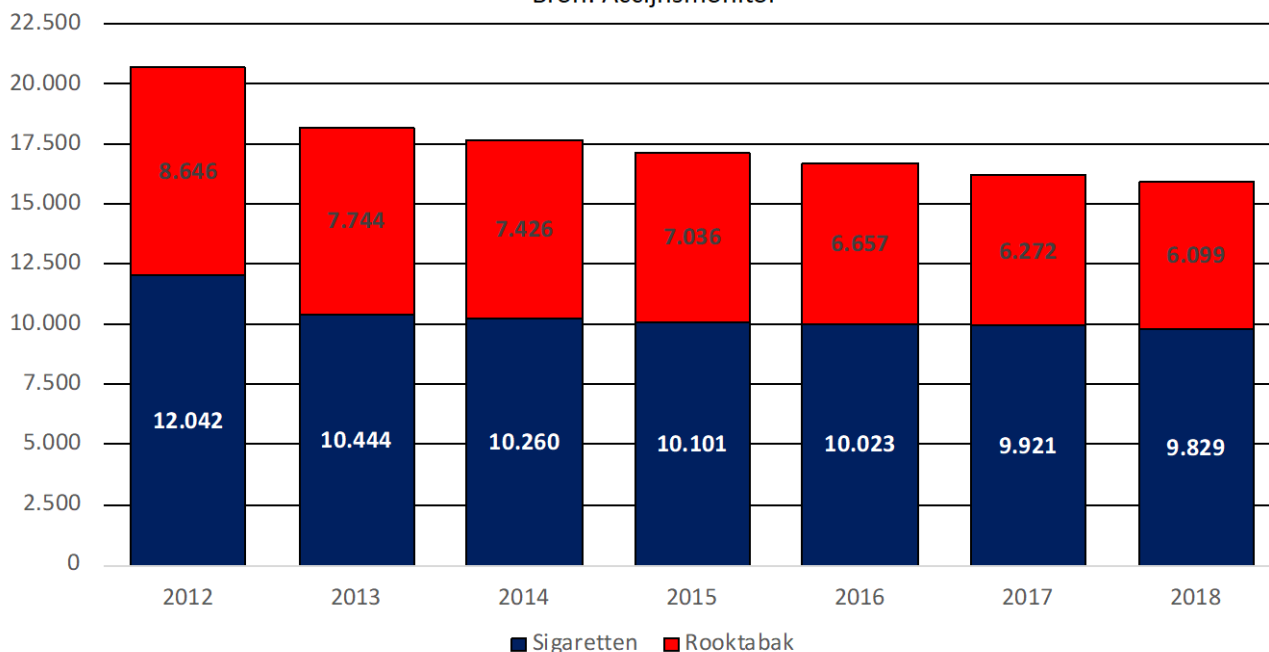
Dit leidde tot een aanzienlijke daling (met 23% van 2013 tot en met 2018) in het volume van in Nederlands veraccijnsde sigaretten en rooktabak, zoals blijkt uit onderstaande tabel:

¹ Bijlage bij Tweede Kamerstuk 32 793, nr. 339

² Tweede Kamer 35 026 nr. 61

Binnenlandse verkopen sigaretten en rooktabak (x mln)

Bron: Accijnsmonitor

De volumedalingen vertaalden zich echter niet in een navenante daling van de rookprevalentie: in 2012 rookte 24,5% van de volwassenen in Nederland, terwijl in 2018 22,4% van de volwassenen rookte. Over de periode 2012 – 2017 daalde het volume van in Nederland veraccijnsde sigaretten en rooktabak ruim drie keer zo hard als het percentage rokers.

Rokers 18 jaar en ouder*	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	24,5%	24,7%	25,7%	26,3%	24,1%	23,1%	22,4%

Bron: Trimbos: Kerncijfers roken onder volwassenen (2012-2017) en CBS (2018)
 *Opmerking: Door een methodebreuk in 2014 zijn de jaren 2012-2013 niet 1 op 1 te vergelijken met de jaren vanaf 2014.

Het verschil tussen de grote daling in het volume en de geringe daling van het aantal rokers kan niet los worden gezien van de grensverkopen uit Duitsland en België. Die hebben een enorme vlucht genomen. De Nederlandse tabaksverkopers in een ruime grensstreek werden hierdoor onevenredig hard getroffen. Zo heeft bijvoorbeeld de accijnsverhoging in Nederland er mede voor gezorgd dat in België de accijnsopbrengst in 2013 met bijna 200 miljoen euro toenam, onder andere doordat de rooktabak markt in dat land met meer dan 20% groeide. Daardoor realiseerde België in 2013 een accijnsopbrengst van 85% van die van Nederland met maar 66% van het aantal inwoners.

Vanuit het perspectief van de Nederlandse overheidsfinanciën pakte de zware accijnsverhoging in 2013 ook desastreuus uit. In plaats van een beoogde meeropbrengst van 371 miljoen euro, resulteerde de accijnsverhoging in een daling van de tabaksaccijnsinkomsten met 103 miljoen euro ten opzichte van 2012 (Financieel Jaarverslag van het Rijk: Realisatie op kasbasis). In totaal hadden de accijnsverhogingen in 2013 en daarna nog

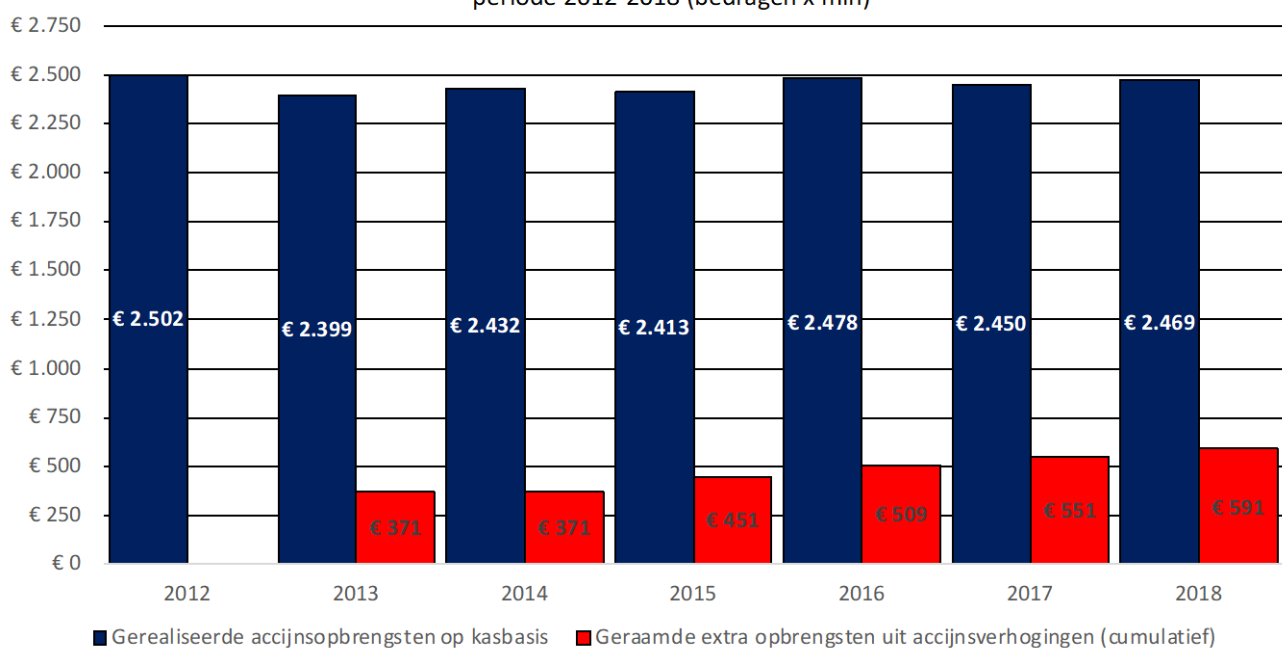
moeten resulteren in een verhoging van de accijnsinkomsten met 591 miljoen euro, als er sprake zou zijn geweest van een stabiel marktvolume.

Tabaksaccijns							
Geraamde opbrengsten uit accijnsverhogingen (€ mln):	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
- Fiscale maatregelen Begrotingsakkoord 2013	€ 371	€ 371	€ 371	€ 371	€ 371	€ 371	€ 371
- Belastingplan 2014 (regerakkoord Rutte II)			€ 80	€ 80	€ 80	€ 80	€ 80
- 4e Nota van wijziging Belastingplan 2016				€ 58	€ 100	€ 100	€ 100
- NvW Belastingplan 2018 (regerakkoord Rutte III)						€ 40	€ 94
Geraamde extra opbrengst uit accijnsverhoging	€ 371	€ 371	€ 451	€ 509	€ 551	€ 591	€ 645

Bron: Beantwoording feitelijke vragen over het Nationaal Preventieakkoord (Tweede Kamer 32 793 nr. 385, blz.6)

Door enorme dalingen van het marktvolume is het resultaat echter dat de accijnsontvangsten in de periode 2012-2018 niet gestegen zijn, maar zelfs in 2018 nog 33 miljoen euro onder het niveau van 2012 lagen.

Gerealiseerde accijnsopbrengsten en geraamde extra opbrengsten uit accijnsverhogingen periode 2012-2018 (bedragen x mln)

Meerjaren accijnsplan: Regerakkoord & Belastingplan 2018

Bovengenoemde ontwikkelingen kunnen niet los worden gezien van het herziene accijnsbeleid zoals verankerd in het Regerakkoord, waarin de accijnzen in een vierjarenplan structureel werden vastgelegd met regelmatige en graduele verhogingen. Zo'n meerjarig accijnsbeleid met beperkte verhogingen zorgt voor geleidelijkheid, waardoor erosie van de accijnsgrondslag wordt voorkomen en voor voorspelbaarheid ten aanzien van de belastinginkomsten van de overheid en de bedrijfsvoering voor de verkooppunten van tabak.

Verwachte impact excessieve accijnsverhoging 2020

Het is volstrekt aannemelijk dat de beoogde accijnsverhoging en de daarmee gepaard gaande prijsverhogingen nog veel zwaardere gevolgen voor de in Nederland veraccijnsde sigaretten- en shag volumes en daarmee de accijnsinkomsten zullen hebben dan de accijnsverhoging in 2013.

Aangezien er in onze buurlanden geen drastische accijnsverhogingen gepland staan, zullen de Nederlandse prijzen in 2020 nog veel verder uit de pas gaan lopen vergeleken met die van de buurlanden.

In de tabel hieronder zijn weergegeven de minimum accijnstarieven voor Nederland, België, Duitsland en Luxemburg met ingang van 1 januari 2019 en voor Nederland vanaf 1 april 2020 op basis van de tarieven in de brief van de staatssecretaris van Financiën van 4 februari jl.:

	Nederland	België	Duitsland	Luxemburg	Nederland per 1-4-2020
Sigaretten	€ 191,28	€ 188,58	€ 165,01	€ 116,00	€ 238,31
Rooktabak	€ 108,94	€ 100,68	€ 79,87	€ 50,00	€ 155,97

Hoewel België de laatste jaren wel aanzienlijke accijnsverhogingen heeft doorgevoerd, liggen de minimum-tarieven er momenteel nog steeds lager dan in Nederland.

Duitsland heeft aan haar oostgrens te maken met verschillende landen met een aanzienlijk lager prijspeil voor rookwaren en houdt daar rekening mee in het accijnsbeleid.

Terwijl in 2013 de prijsverschillen met Duitsland kleiner waren dan die met België, zal dat in 2020 juist andersom zijn. Maar voor beide landen zal er sprake zijn van een aanzienlijk verschil op sigaretten en een astronomisch verschil op kerftabak.

Ter illustratie biedt onderstaande tabel de vergelijking van de ontwikkeling van de gemiddelde prijzen (op basis van eigen berekeningen) tussen Nederland, Duitsland en België:

Sigaretten - Gewogen Gemiddelde Prijs (WAP) per pakje van 20 stuks.*

	2012	2013	2018	2019	2020
Nederland	€ 5.32	€ 5.94	€ 6.38	€ 6.48	€ 7.62+
Duitsland	€ 4.88	€ 5.02	€ 5.82	€ 6.12	?
België	€ 4.78	€ 5.00	€ 6.10	€ 6.20	?
Verskil met goedkoopste buurland	€ 0.54	€ 0.94	€ 0.56	€ 0.36	+/- €1.50

Rooktabak - Gewogen Gemiddelde Prijs (WAP) per pakje van 50 gram*

	2012	2013	2018	2019	2020
Nederland	€ 6.40	€ 7.55	€ 9.20	€ 9.40	€ 12.25+
Duitsland	€ 6.10	€ 6.45	€ 7.15	€ 7.50	?
België	€ 4.65	€ 5.10	€ 8.35	€ 8.95	?
Verskil met goedkoopste buurland	€ 1.75	€ 2.45	€ 2.05	€ 1.90	+/- €4.50

* 2019 is een inschatting voor de 3 landen. Voor Nederland is de hypothetische stijging in 2020 gebaseerd op de accijnstarieven zoals vermeld in uw brief aan de Tweede Kamer van 4 februari jl. bij een gelijkblijvende fabrieksprijs.

In het preventieakkoord is opgenomen om in 2021 een evaluatie plaats te laten vinden alvorens verdere accijnsverhogingen in te voeren die zouden moeten leiden tot een prijs van 10,00 (die in werkelijkheid dus aanzienlijk hoger zal worden) euro per pakje in 2023. Dit *'omdat grenseffecten de effectiviteit van en het draagvlak voor de maatregelen kunnen ondermijnen'*.

Het is evident om gezien de reeds bestaande verschillen reeds nu een onderzoek te starten om de grenseffecten en de gevolgen hiervan in kaart te brengen. Na 2021 heeft dit geen zin meer aangezien de schade voor de verkooppunten dan al heeft plaatsgevonden. Dit terwijl het overgrote deel van de rokers gewoon uitwijkt naar het buitenland of voor goedkopere producten kiest. De sector ondersteunt maatregelen die leiden tot een daling van het aantal rokers, maar zoals het verleden al een aantal keren heeft uitgewezen zou deze accijnsmaatregel vanuit het perspectief van de volksgezondheid zijn doel voorbijschieten en de tabakswinkelier onevenredig hard treffen.